

0. LA PRODUCCIÓ DE LLET I EL MEDI AMBIENT

La revisió del sistema INRA (INRA, 2018) permet calcular les possibles dejeccions en N i metà d'una ràció formulada.

Avui, com sempre, la majoria de nutricionistes o nutreòlegs pràctics formulen al seu aire, agafen els que els convé del sistema INRA o del NRC, fan un *mix*, i, també, empren les valoracions nutritives dels ingredients analitzats barrejant conceptes i, en molts de casos, sense saber el mètode emprat.

Des de 1978, quan INRA va publicar el primer llibre vermell de racionament, tret dels professionals d'Extensió Agrària i de les escoles d'agronomia, pocs més van aprofundir en el sistema d'ingestió basat en unitats d'*encombrement* (atipament, llast, repleció), i gairebé ningú va entrar en la comprensió de la taxa de substitució entre farratges i concentrats, i menys en el seu ús. Era un temps de creixement.

És més fàcil racionar segons matèria seca, segons proteïna bruta, oblidant el rendiment decreixent o la depressió de la digestibilitat, sempre amb un objectiu: augmentar la producció. S'ha assumit que les vaques tenen una vida útil curta, i no vindrà d'una baixa a causa de les disfuncions digestives i metabòliques.

Des dels anys 50 del segle XX quan a les vaques de llet se les començà a donar concentrats, aquesta producció competeix amb les altres pel tipus de aliment. O dit d'un altre manera, quan la vaca no només s'alimenta de farratges s'entra en un equilibri inestable, que, com a mínim, s'ha de conèixer.

El medi ambient, el canvi climàtic, el benestar animal, són, per a molts, aspectes que estan molt bé, lloables, però que ho arreglin els altres. És com la desigualtat econòmica i social, a la qual sembla que poc hi podem contribuir en atenuar-la. Però sí que hi ha una realitat de la qual no podem oblidar-nos, és la de la nostra parcel·la: s'han mantenir els marges nets, per dins i per fora. Si produeixes sense límits ets insolidari, per tant, sí que hi tenim responsabilitat.

El nitrogen urinari, el nitrogen fecal i el metà són tres dejeccions que provenen del manteniment i de la producció de les vaques de llet.

Podem oblidar-nos i argumentar que la producció no és responsable del canvi climàtic, ni de la contaminació dels aqüífers. De fet, en plena pandèmia, han circulat pamflets *virals* en els quals es deia que la contaminació no la provoquen les vaques en producció. No cal enganyar-se, la producció de llet també contamina. Ni hi ha serietat ni vergonya. Només hi ha autocomplaença.

També és molt usual fer els comptes a l'engròs i llençar pilotes fora. Si s'acumulen moltes vaques en un lloc es malmet el terreny i l'atmosfera en major proporció que quan la densitat és menor. Femers estancs, sí, però algun dia s'han de buidar, i on van a parar? No és el mateix una explotació de 200 vaques que dues de 100, a efectes contaminants, ja que la distribució superficial ha de guardar la proporció necessària per absorbir les dejeccions. Antigament la distribució dels pobles al llarg d'un riu guardava una relació lògica per tal que les deixalles s'absorbissin entre pobles.

No es pot produir sense tenir en compte les limitacions de l'entorn. Una bona política agrària hauria d'estimular que cada explotació regeneri les seves deixalles. Repartir fems i purins entre explotacions productores i camps de prats allunyats no és més que una trampa administrativa de repartir culpes. Mentre no s'imposi la racionalitat no podem de deixar de ser-ho nosaltres dins la nostra parcel·la.

En la pròxima entrega tractarem d'uns exemples de racions per a vaques de llet i les dejeccions, amb un sol objectiu: saber en què es contamina i procurar baixar el nivell.